

Laudatio voor eredoctor Sheila Sitalsing

Uitgesproken door prof.dr. Menno Hurenkamp, hoogleraar Democratie als mensenwerk

Universiteit voor Humanistiek

29 januari 2024

Zeer geachte aanwezigen,

Het is een grote eer om vandaag aan u te mogen uitleggen waarom de Universiteit voor Humanistiek een eredoctoraat uitreikt aan Sheila Sitalsing, econoom, schrijver, journalist.

'Het gaat me er om: waar ligt de échte macht?'. Zo verwoord je zelf je opdracht herhaaldelijk. Want hoewel we in een democratie leven, ligt de macht niet per se in het parlement en ook niet altijd bij de regering. Die macht kan op allerlei plekken liggen. Vandaar dat democratie naast de beroemde trias politica – parlement, regering, rechters - vooral ook vitamine D nodig heeft, met de d van daglicht: onafhankelijke mensen moeten toetsen wat politici zeggen en doen. Het meerstemmige debat daarover levert een cruciale tegenmacht op.

Jij hebt als onderdeel van die tegenmacht een geheel eigen stem, soms vrolijk, soms boos, maar nooit bitter of laatdunkend. Je bent via de podia van onder meer De Volkskrant, Het Oog op Morgen, Buitenhof en One World niet weg te denken uit het Nederlandse publieke debat, met columns, interviews, podcasts en boeken. Het meest recente voorbeeld daarvan, het mooie eind vorig jaar verschenen boek "Ons koloniale verleden in 50 voorwerpen".

Het zijn beschouwingen die voldoen aan de allerhoogste intellectuele standaard: grondig, geëngageerd en ter zake. Waarin je zeer levendig verslag doet van hoe ons bestuur écht werkt maar ook hoe onze kijk op de geschiedenis verandert. Je werk is daarom op meerdere manieren uiterst waardevol voor de Universiteit voor Humanistiek.

Door de vorm. Die alleen al is al van groot belang voor academici met ambities op het terrein van participatie, ethiek, educatie of zorg, voor studenten op weg om geestelijk verzorger of maatschappijcriticus te worden. Want er is het beroemde, voor onze hele academische gemeenschap zo belangrijke, democratisch adagium 'dat het altijd zo kan zijn dat de ander gelijk heeft'.

Wat heeft een dialoog voor zin, zo houden we onszelf als onderzoekers en studenten telkens opnieuw voor, wanneer we de vrijheid van meningsverandering niet erkennen: de mogelijkheid dat we anders over een onderwerp gaan denken.

Denkt u in de zaal eens aan wat u zelf twintig of dertig jaar geleden vond. Over roken op de werkplek, dat was normaal. Over het homohuwelijk, dat was raar. Over zwarte piet, daar was niks mis mee. We zijn op veel manieren kuddegewijs opgeschoven, naar de positie van toenmalige zonderlingen, eenlingen, activisten.

Juist die mogelijkheid tot meningsverandering is de brandstof van de democratie. En inderdaad, het blijft mensenwerk, dit kan ook ontvlambaar uitpakken, bijvoorbeeld wanneer het electoraat massaal vluchtelingen met natuurrampen gaat vergelijken.

Maar zorgen dat 'de ander' wil luisteren, zich uitgenodigd voelt, professionele wetenschappers zijn daar niet spontaan goed in. Het lijkt er soms op of we liever marcheren op de stille trom van het eigen gelijk. Jij wel, jij beheerst de kunst van het uitnodigend schrijven uit de kunst. De Universiteit voor Humanistiek heeft mensen nodig die dialoog voorleven, die daar zelfs in hun eentje zoals jij, vanachter hun schrijftafel toe kunnen aanzetten.

Je thema's zijn minstens zo van belang. Je werk is ook te begrijpen als grondslag voor de ruimdenkendheid die de Universiteit voor Humanistiek wil onderhouden: middelpuntzoekende kritiek, kritiek die de boel een beetje bij elkaar houdt. Een paar voorbeelden.

Nu de laatste tijd soms zelfs constituties ter discussie staan, is jouw onapologetische rechtsstatelijkheid ook voor de UvH een belangrijke inspiratiebron. Of in je eigen woorden uit 2022: 'Wat we volgens mij moeten doen is aanvallen op de beschaving niet accepteren, nee zeggen tegen de platvloersheid en antidemocraten.'

Ten tweede verbaas je je er al een jaar of twintig over dat progressieve mensen lacherig doen over het Wilhelmus en het rood wit blauw. Zo wordt vaderlandsliefde overgelaten aan de 'griezels en de gekken', benadrukte je keer op keer, en passant benoemend dat je zelf niet beter wist of voor school begon werd er door de leerlingen op het plein eerst flink gevolkslied. Menselijke emoties komen niet altijd overeen met wat onderzoekers zelf graag horen, en dat inzicht is van cruciaal belang voor een universiteit die kritische wetenschappers wil opleiden.

En tenslotte hoe je ons keer op keer bij de les houdt over de verantwoordelijkheden die het koloniale verleden meebrengen.

Je schreef in 2019 over 1 juli, Keti Koti, verbroken ketenen. Eerst zeg je en passant dat die dag misschien beter net als in Suriname emancipatiedag zou heten, omdat wij dat woord (anders dan Keti Koti) tenminste kunnen uitspreken.

Dan haal je Wij slaven van Suriname van Anton de Kom (uit 1934) aan. En je schrijft: 'mijn hart maakte een huppeltje', wanneer je leest dat Nederland halverwege de 19e eeuw een staatscommissie instelde om zich over het slavernijvraagstuk te buigen 'Toen al: dol op commissies als parkeergelegenheid voor netelige kwesties.' De Kom schrijft dat de 'noodsteun van die tijd naar het grootkapitaal ging, dat elke slavenhouder 300 gulden schadeloosstelling per vrijgelaten slaaf kreeg en de vrijgelatene zelf niets.'

Waarop je vervolgens een 'geweldige passage' uit De Kom citeert:

'Toen het eenmaal zover was, ontwaakte echter in het hart van vele plantagebezitters de hebzucht. Hoe – driehonderd gulden zou men ontvangen voor iedere slaaf, en dan te bedenken dat er in de bossen nog honderden marrons rondliepen die eenmaal hun wettig

eigendom waren geweest en waarvoor zij thans geen cent zouden ontvangen? Welk een onrechtvaardigheid!’

Van het ‘huppelende hart’ tot het Nederland dat al eeuwen alsmaar commissies instelt, tot de hulde die je De Kom brengt om zijn geserreerde hoon. Dat is onnavolgbaar Sitalsing, zowel de vorm als de inhoud is middelpuntzoekende kritiek. Zonder dat de lezer de moed in de schoenen is gezonken vanwege de zwaarte van de geschiedenis, weet hij of zij dat het tijd is opnieuw na te denken.

En dit, dames en heren, is precies de reden waarom wij vol overtuiging vandaag het eredoctoraat uitreiken aan Sheila Sitalsing. Het oog voor het menselijke én het tekort, gelouterd optimisme en grote maatschappelijke gedrevenheid: het zou de opdracht voor de Universiteit voor Humanistiek zelf kunnen zijn. We zijn daarom vereerd dat je het eredoctoraat in ontvangst wilt nemen, feliciteren je van ganser harte en we kijken reikhalzend uit naar de verdere samenwerking.